CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOAMNA LAILA MEDINA
prezentate la 20 iunie 2024[1]

Cauza C-197/23

S. S.A.
împotriva
C. sp. z o.o.,
cu participarea:
Prokurator Prokuratury Regionalnej w Warszawie

[cerere de decizie preliminară formulată de Sąd Apelacyjny w Warszawie (Curtea de Apel din Varșovia, Polonia)]

„Trimitere preliminară – Stat de drept – Articolul 19 alineatul (1) TUE – Căi de atac – Protecție jurisdicțională efectivă – Instanță judecătorească independentă și imparțială, constituită în prealabil prin lege – Principiul independenței «interne» a judecătorilor – Norme naționale care reglementează repartizarea aleatorie a cauzelor către judecători – Modificarea completului de judecată – Încălcarea flagrantă a normelor naționale – Dispoziții care interzic unei instanțe de al doilea grad de jurisdicție să constate nulitatea unei proceduri în fața unei instanțe de prim grad de jurisdicție”

1. Prin prezenta cerere de decizie preliminară, Sąd Apelacyjny w Warszawie (Curtea de Apel din Varșovia, Polonia)[2] solicită o interpretare a articolului 2, a articolului 6 alineatul (1) și (3), precum și a articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE coroborate cu articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”). Acțiunea principală a fost introdusă de S. S.A. (denumită în continuare „societatea S”) împotriva C. sp. z o.o (denumită în continuare „societatea C”) în legătură cu un contract-cadru comercial.

2. În prezenta cauză se ridică în esență două întrebări. În primul rând, Curtea este chemată să se pronunțe cu privire la întrebarea dacă (re)repartizarea nelegală a unei anumite cauze către un judecător raportor în cadrul unei proceduri naționale intră în domeniul de aplicare al articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE. Cu alte cuvinte, este această (re)repartizare nelegală de natură să submineze percepția asupra instanțelor ca fiind independente și imparțiale, în special într-o cauză în care această (re)repartizare nelegală (i) reprezintă o „încălcare flagrantă” a normelor naționale aplicabile și (ii) nu poate fi reexaminată în apel de instanța de al doilea grad de jurisdicție din cauza faptului că dispozițiile naționale interzic în mod explicit o astfel de cale de atac? A doua întrebare – conexă – este dacă o asemenea neregularitate, combinată în special cu absența unui control jurisdicțional sau a unei căi de atac, reprezintă o încălcare a cerințelor unei

[1] Limba originală: engleza.

[2] Ordonanța de trimitere datează din 28 aprilie 2022, dar a fost depusă la grefa Curții la 24 martie 2023.

protecții jurisdicționale efective în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege; cu alte cuvinte, dacă orice neregularitate în (re)repartizarea unei cauze unui judecător raportor ar putea ridica în mintea justițiabililor îndoieli cu privire la independența și imparțialitatea judecătorului căruia i-a fost (re)repartizată cauza.

I. Cadrul juridic

A. Codul de procedură civilă

3. Articolul 47 alineatul 1 din Codul de procedură civilă [3] prevede că „în primă instanță, cauzele sunt judecate de instanță în complet de judecător unic, cu excepția cazului în care o dispoziție specifică prevede altfel”.

4. În conformitate cu articolul 379 alineatul 4 din acest cod, „procedura este nulă în cazul în care compunerea completului de judecată nu a fost conformă cu dispozițiile legii sau în cazul în care la examinarea cauzei a participat un judecător exclus în temeiul legii”.

5. Articolul 386 alineatul 2 din Codul de procedură civilă prevede că, „în cazul în care procedura este declarată nulă, instanța de al doilea grad de jurisdicție anulează hotărârea atacată, anulează procedura în măsura în care este afectată de nulitate și trimite cauza spre rejudecare la instanța de prim grad de jurisdicție”.

B. Legea privind instanțele de drept comun

6. Articolul 45 din Legea privind instanțele de drept comun [4] prevede următoarele:

„1. Un judecător sau un judecător asistent poate fi înlocuit în funcție de un judecător sau de un judecător asistent din cadrul aceleiași instanțe sau de un judecător detașat în condițiile articolului 77 alineatul 1 sau 8.

2. Înlocuirea prevăzută la alineatul 1 poate rezulta dintr-o măsură luată de președintele secției sau de președintele instanței la cererea judecătorului sau a judecătorului asistent ori din oficiu, pentru a garanta buna desfășurare a procedurii.”

7. Potrivit articolului 47a alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun, „cauzele se repartizează aleatoriu judecătorilor și judecătorilor asistenți în funcție de categoriile specifice de cauze, cu excepția repartizării cauzelor unui judecător de serviciu”.

8. Articolul 47b din această lege prevede:

„1. O modificare a compunerii instanței poate avea loc numai în cazul în care este imposibil ca instanța să judece cauza în compunerea sa actuală sau în cazul în care există un obstacol de

[3] Ustawa z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Legea din 17 noiembrie 1964 privind Codul de procedură civilă, text consolidat, Dz. U. din 2021, poziția 1805, cu modificările ulterioare) (denumit în continuare „Codul de procedură civilă”).

[4] Ustawa z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Legea din 27 iulie 2001 privind organizarea instanțelor de drept comun, text consolidat, Dz. U. din 2020, poziția 2072) (denumită în continuare „Legea privind instanțele de drept comun”), astfel cum a fost modificată prin Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw z 20 grudnia 2019 r. (Legea de modificare a Legii din 20 decembrie 2019 privind organizarea instanțelor de drept comun, a Legii privind Curtea Supremă și a altor legi, Dz. U. din 2020, poziția 190) (denumită în continuare „Legea din 20 decembrie 2019”).

durată care împiedică instanța să judece cauza în compunerea sa actuală. Dispozițiile articolului 47a se aplică *mutatis mutandis*.

2. În cazul în care este necesar să se ia măsuri într-o cauză, în special atunci când acest lucru este impus de dispoziții distincte sau justificat de buna desfășurare a procedurii, iar completul de judecată căruia i-a fost repartizată cauza nu poate face acest lucru, măsurile sunt luate de completul desemnat în conformitate cu planificarea de permanență și, dacă măsurile nu sunt acoperite de planificarea de permanență, de completul desemnat în conformitate cu articolul 47a.

3. Deciziile în cauzele menționate la alineatele 1 și 2 se iau de președintele instanței sau de un judecător împuternicit de acesta.

[…]"

9. Legea din 20 decembrie 2019 a adăugat la articolul 55 din Legea privind instanțele de drept comun alineatul 4, care are cu următorul cuprins:

„Judecătorii se pot pronunța cu privire la toate cauzele la locul lor de repartizare, precum și la alte jurisdicții în cazurile prevăzute de lege (competența judecătorului). Dispozițiile privind repartizarea cauzelor, precum și compunerea și modificarea completelor de judecată nu limitează competența judecătorului și nu pot constitui temeiul pentru a se constata că un complet de judecată este compus cu încălcarea legii, că o instanță este alcătuită în mod necorespunzător sau că din aceasta face parte o persoană care nu este abilitată sau competentă să se pronunțe."

10. În conformitate cu articolul 8 din Legea din 20 decembrie 2019, articolul 55 alineatul 4 din Legea privind instanțele de drept comun se aplică de asemenea cauzelor introduse sau finalizate înainte de data intrării în vigoare a Legii din 20 decembrie 2019.

C. Regulamentul de procedură din 2015

11. Articolul 43 alineatul 1 din Regulamentul de procedură din 2015[5] prevede următoarele: „[c]auzele sunt repartizate aleatoriu judecătorilor raportori (judecători și judecători asistenți), în funcție de repartizarea activităților stabilită cu ajutorul unui instrument informatic [denumit în continuare «sistemul LPS»[6]], pe baza unui generator de numere aleatorii, separat pentru fiecare registru, listă sau alt dispozitiv de înregistrare, cu excepția cazului în care dispozițiile prezentului regulament prevăd alte reguli de repartizare. […]"

12. Potrivit articolului 52b din acest regulament de procedură:

„1. Planificarea de permanență indică înlocuitorii (judecători, judecători asistenți și jurați) pentru fiecare zi lucrătoare.

2. Lista judecătorilor de serviciu indică judecătorii și judecătorii asistenți alocați serviciului de permanență pentru fiecare zi.

[5] Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 23 grudnia 2015 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Ordinul ministrului justiției din 23 decembrie 2015 privind aprobarea Regulamentului de organizare a instanțelor de drept comun) (Dz.U. din 2015, poziția 2316) (denumit în continuare „Regulamentul din 2015").

[6] *System Losowego Przydziału Spraw* (sistemul de repartizare aleatorie a cauzelor către judecători).

3. În planificarea de permanență și în lista judecătorilor de serviciu se stabilește numărul judecătorilor și judecătorilor asistenți înlocuitori și de serviciu pe perioade de timp, pe secții sau pe categorii de cauze repartizate judecătorilor și judecătorilor asistenți înlocuitori și de serviciu, precum și ordinea în care se efectuează înlocuirile și cauzele repartizate judecătorilor și judecătorilor asistenți de serviciu în cazul în care mai mulți [judecători și judecători asistenți] sunt desemnați înlocuitori și de serviciu.

[…]"

13. Articolul 52c din Regulamentul de procedură din 2015 prevede:

„1. În cazul în care judecătorul raportor lipsește de la ședință, președintele secției anulează ședința dacă este posibil să informeze părțile, cu excepția cazului în care buna desfășurare a procedurii impune în mod clar ca ședința să aibă loc.

2. În cazul în care ședința nu este anulată, cauza este audiată de judecătorul supleant, astfel cum se prevede în planificarea de permanență pentru ziua respectivă. Dacă judecătorul supleant nu a fost în măsură să se pregătească adecvat sau dacă examinarea cauzei de către acesta necesită reluarea unei părți substanțiale a procedurii, președintele secției dispune anularea ședinței. […]

[…]

4. Judecătorul supleant are competența de a-și repartiza cauza examinată în temeiul alineatului 2. În acest caz, sistemul informatic îi va repartiza o cauză mai puțin din aceeași categorie.

[…]"

II. Prezentare pe scurt a situației de fapt și a procedurii principale, precum și a întrebărilor preliminare

14. La 27 aprilie 2018, societatea S a introdus o acțiune în materie comercială la Sąd Okręgowy w Warszawie (Tribunalul Regional din Varșovia, Polonia). Societatea S acționează în calitate de cesionar al unei creanțe împotriva societății C, care activează în sectorul comerțului cu amănuntul. Prima solicită obligarea celei de a doua la plata sumei de 4 572 648 de zloți polonezi (PLN) (aproximativ 1 045 000 de euro), corespunzătoare primelor în numerar, raportate la cifra de afaceri realizată în cursul unui anumit exercițiu financiar (marje la încheierea exercițiului financiar), pe care le-a încasat în cadrul unui contract-cadru încheiat cu cedentul. Potrivit societății S, încasarea acestor prime era contrară dreptului național al concurenței.

15. Cauza a fost repartizată Secției a XVI-a comercială a acestei instanțe și, prin sistemul informatic de repartizare aleatorie a cauzelor, a fost repartizată judecătoarei E.T., vicepreședintă a secției respective, în complet de judecător unic.

16. La 25 martie 2019, în ziua ședinței, întrucât judecătoarea E.T. era absentă, fiind în concediu la cererea sa, președintele Secției a XVI-a comercială a desemnat-o însă pe J.K., judecătoare de serviciu în ziua respectivă, să țină ședința, iar cauza i-a fost astfel repartizată acesteia.

17. Prin hotărârea din 16 septembrie 2019, pronunțată de J.K. în complet de judecător unic, Sąd Okręgowy w Warszawie (Tribunalul Regional din Varșovia) a respins cererea formulată de Societatea S.

18. La 27 octombrie 2019, aceasta din urmă a formulat apel în fața Sąd Apelacyjny w Warszawie (Curtea de Apel din Varșovia, Polonia), care este instanța de trimitere.

19. În apelul formulat, societatea S susține că procedura în fața primei instanțe era nulă, în temeiul articolului 379 alineatul 4 din Codul de procedură civilă, întrucât compunerea completului de judecată al acestei instanțe ar fi fost contrară dispozițiilor legale, având în vedere încălcarea principiului imutabilității completului de judecată prin faptul că respectiva cauză a fost judecată de judecătoarea J.K. în locul judecătoarei E.T., care fusese desemnată aleatoriu ca judecător raportor prin intermediul sistemului LPS.

20. După ce a întreprins activități importante de cercetare judecătorească și de control în ceea ce privește instanța de prim grad de jurisdicție [7], pentru a verifica legalitatea procedurii în fața acestei instanțe, instanța de trimitere constată că modificarea compunerii instanței de prim grad de jurisdicție – prin faptul că respectiva cauză a fost judecată de judecătoarea J.K. în locul judecătoarei raportoare inițiale E.T. – a avut loc cu „încălcarea flagrantă” a dispozițiilor de drept național privind repartizarea cauzelor, precum și desemnarea și modificarea completelor de judecată, și anume a articolului 47b alineatul 1 din Legea privind instanțele de drept comun coroborat cu articolul 52c alineatul 4 din Regulamentul de procedură din 2015. Aceasta subliniază de asemenea că nu au fost îndeplinite toate formalitățile necesare privind o astfel de înlocuire, suspectând instanța de prim grad de jurisdicție că a modificat anumite documente pentru a încerca să remedieze *a posteriori* aceste neregularități.

21. Instanța de trimitere precizează că nu cunoaște motivul acestei înlocuiri, pe care o consideră nelegală și deliberată, observând totodată că recurgerea la un astfel de procedeu ar putea duce la transferul unui număr relativ mare de cauze de la un judecător la altul.

22. Aceasta subliniază de asemenea că, teoretic, nu se poate exclude posibilitatea ca compunerea unui complet de judecător unic să fie modificată deliberat în cauze sensibile. Aceasta poate fi situația atunci când judecătorul selectat inițial în mod aleatoriu de sistemul LPS stabilește o ședință la o dată la care acesta va fi în concediu la cererea sa, iar absența sa este utilizată pentru a înlocui judecătorul respectiv cu un judecător care, la acea dată, figurează în lista judecătorilor de serviciu și al cărui nume poate fi cunoscut în prealabil.

23. În sfârșit, instanța de trimitere citează rezoluții ale Sąd Najwyższy (Curtea Supremă, Polonia) potrivit cărora compunerea unui complet de judecată cu încălcarea dispozițiilor de drept național referitoare la repartizarea cauzelor, precum și desemnarea și modificarea completelor de judecată care judecă cauza poate constitui un motiv de nulitate a procedurii, în sensul articolului 379 alineatul 4 din Codul de procedură civilă.

24. Aceasta arată însă că, de la introducerea articolului 55 alineatul 4 din Legea privind instanțele de drept comun, este interzis orice control în această privință în cadrul unei căi de atac.

[7] În ordonanța de trimitere, 36 de puncte sunt consacrate măsurilor de cercetare judecătorească și verificărilor (a se vedea punctele 21-56 din aceasta).

25. În aceste împrejurări, instanța de trimitere a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 2, articolul 6 alineatele (1) și (3) și articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf [TUE] coroborate cu articolul 47 din [cartă] trebuie interpretate în sensul că nu este o instanță judecătorească independentă și imparțială, constituită în prealabil prin lege și care asigură o protecție jurisdicțională efectivă o instanță de prim grad de jurisdicție a unui stat membru […], în complet de judecător unic, al cărui membru a fost desemnat să examineze o cauză cu încălcarea flagrantă a dispozițiilor de drept național privind repartizarea cauzelor, precum și desemnarea și modificarea completelor de judecată?

2) Articolul 2, articolul 6 alineatele (1) și (3) [și] articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf [TUE] coroborate cu articolul 47 din [cartă] trebuie interpretate în sensul că se opun aplicării unor dispoziții de drept național precum articolul 55 alineatul 4 a doua teză din [Legea privind organizarea instanțelor de drept comun] coroborat cu articolul 8 din [Legea din 20 decembrie 2019] în măsura în care acestea interzic instanței de al doilea grad de jurisdicție să constate […] într-o cauză aflată pe rolul acestei instanțe nulitatea unei proceduri în fața unei instanțe naționale de prim grad de jurisdicție pentru motivul că instanța a fost compusă cu încălcarea legii, că desemnarea judecătorilor s-a făcut în mod necorespunzător sau că la pronunțarea hotărârii a participat o persoană neabilitată sau necompetentă, ca sancțiune juridică menită să asigure o protecție jurisdicțională efectivă în cazul în care judecătorul care examinează cauza a fost desemnat cu încălcarea flagrantă a dispozițiilor de drept național privind repartizarea cauzelor, precum și desemnarea și modificarea completelor de judecată?”

III. Procedura în fața Curții de Justiție

26. Societatea C (pârâtă în litigiul principal), Prokurator Prokuratury Regionalnej w Warszawie (procurorul din cadrul Parchetului Regional din Varșovia, Polonia; denumit în continuare „procurorul regional”), guvernul polonez și Comisia Europeană au depus observații scrise. La 7 martie 2024 a avut loc o ședință, la care au fost reprezentate toate părțile menționate mai sus, cu excepția procurorului regional.

IV. Analiză

A. Cu privire la competența Curții și admisibilitatea întrebărilor preliminare

27. Societatea C și procurorul regional au prezentat diferite argumente în această privință [8].

28. În primul rând, societatea C și procurorul regional susțin în esență că cererea de decizie preliminară este inadmisibilă, întrucât urmărește obținerea unei interpretări a dreptului național, iar legătura cu dreptul Uniunii nu este suficient de clară.

[8] În ședință, guvernul polonez și-a retras observațiile scrise, inclusiv excepția de inadmisibilitate, și a prezentat observații complet noi. Acesta a susținut în esență că (i) cerința unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege, se opunea judecării cauzei de un nou judecător desemnat ca judecător raportor cu „încălcarea flagrantă” a normelor naționale privind repartizarea cauzelor și (ii) dreptul Uniunii impune instanței de al doilea grad de jurisdicție să lase neaplicate dispozițiile naționale, ceea ce o împiedică să examineze dacă, în primă instanță, condiția mai sus menționată fusese îndeplinită.

29. Cu toate acestea, este suficient să amintim jurisprudența Curții, potrivit căreia „[a]rticolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE are astfel printre altele vocația de a se aplica în privința oricărei instanțe naționale susceptibile să se pronunțe, în calitate de instanță, cu privire la chestiuni privind aplicarea sau interpretarea dreptului Uniunii și care intră astfel în domeniile reglementate de acest drept” [9]. Este cert că aceasta este situația în speță. Atât instanța de prim grad de jurisdicție (a cărei legalitate a compunerii este pusă în discuție), cât și instanța de al doilea grad de jurisdicție (care este instanța de trimitere și ale cărei competențe de control al acestei neregularități sunt excluse sau retrase de dreptul național) pot fi chemate să se pronunțe cu privire la chestiuni referitoare la aplicarea sau la interpretarea dreptului Uniunii. Prin urmare, acestea trebuie să îndeplinească cerințele unei protecții jurisdicționale efective.

30. În al doilea rând, procurorul regional susține că cererea de decizie preliminară se referă la normele de organizare a sistemului judiciar al unui stat membru, care, ca orice problemă referitoare la organizarea și la funcționarea organelor de stat, țin de competența exclusivă a acelui stat.

31. Acest argument poate fi respins pe baza unei jurisprudențe constante. Într-adevăr, „deși organizarea justiției în statele membre intră, desigur, în competența acestora din urmă, totuși, în exercitarea acestei competențe, statele membre sunt ținute să respecte obligațiile care decurg pentru ele din dreptul Uniunii [10]” și, în special, din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE [11].

32. În al treilea rând, procurorul regional susține că, în temeiul articolului 51 din cartă, articolul 47 din aceasta, la care se referă întrebările preliminare, este inaplicabil, întrucât cauza principală nu prezintă o legătură cu dreptul Uniunii. Această inaplicabilitate este întărită, în cazul Republicii Polone, de Protocolul (nr. 30) privind aplicarea cartei în Polonia și în Regatul Unit.

33. Curtea a explicat diferența dintre domeniul de aplicare al articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și al articolului 47 din cartă: „în timp ce articolul 47 din cartă contribuie la respectarea dreptului la o protecție jurisdicțională efectivă al oricărui justițiabil care se prevalează, într-o anumită speță, de un drept pe care îl are în temeiul dreptului Uniunii, articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE urmărește, la rândul său, să asigure că *sistemul de căi de atac instituit de orice stat membru* garantează protecția jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii” [12].

34. Considerăm că, desigur, litigiul principal nu pare să prezinte o legătură cu o dispoziție de drept al Uniunii. Astfel, în susținerea acțiunii formulate împotriva pârâtei din litigiul principal (societatea C), reclamanta (societatea S) a invocat numai o dispoziție de drept național și, la rândul său, instanța de trimitere nu a furnizat niciun element care să permită să se considere că această dispoziție prezintă vreo legătură cu dreptul Uniunii. Prin urmare, conform articolului 51 alineatul (1) din cartă, articolul 47 din aceasta nu este, ca atare, aplicabil litigiului principal.

[9] Hotărârea din 26 martie 2020, Miasto Łowicz și Prokurator Generalny (C-558/18 și C-563/18, EU:C:2020:234, denumită în continuare „Hotărârea Miasto Łowicz”, punctele 33 și 34, precum și jurisprudența citată).

[10] Hotărârea din 18 aprilie 2024, OT și alții (Desființarea unei instanțe) (C-634/22, EU:C:2024:340, punctul 24 și jurisprudența citată).

[11] Hotărârea Miasto Łowicz, punctul 36 și jurisprudența citată.

[12] Hotărârea din 20 aprilie 2021, Repubblika (C-896/19, EU:C:2021:311, punctul 52). A se vedea de asemenea Concluziile avocatului general Rantos prezentate în cauza Krajowa Rada Sądownictwa (Menținerea în funcție a unui judecător) (C-718/21, EU:C:2023:150, punctul 20 și notele de subsol 26-28).

35. Cu toate acestea, după cum reiese din jurisprudența Curții [13], într-o situație precum cea din speță, deși nu este, ca atare, aplicabil în litigiul principal, articolul 47 din cartă rămâne relevant în vederea interpretării articolului 19 alineatul (1) TUE. În această privință, Curtea a statuat că, „din moment ce articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE impune tuturor statelor membre să prevadă căile de atac necesare pentru a asigura, în domeniile reglementate de dreptul Uniunii, o protecție jurisdicțională efectivă, în special în sensul *articolului 47 din cartă*, această din urmă dispoziție *trebuie să fie luată în considerare în mod corespunzător în vederea interpretării articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE*” (sublinierea noastră).

36. În al patrulea rând, procurorul regional arată în esență că prima întrebare preliminară nu este „reală”, întrucât un răspuns la această întrebare nu este necesar pentru ca instanța de trimitere să se poată pronunța în litigiul principal.

37. În opinia noastră, este suficient să se arate că (i) instanța de trimitere precizează că tipul de neregularități în cauză implică un risc de repunere în discuție a prezumției de independență a instanței de prim grad de jurisdicție și (ii) instanța de trimitere este împiedicată de o reglementare națională [14] să constate consecințele acestor neregularități. Prin urmare, instanța de trimitere urmărește să afle dacă această dispoziție trebuie lăsată neaplicată în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.

38. Conform unei jurisprudențe constante, „întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub răspunderea sa și a cărui exactitate Curtea nu are competență să o verifice beneficiază de o prezumție de pertinență [15]”.

39. Pe baza considerațiilor care precedă, suntem convinși că întrebările adresate în prezenta cauză pot fi considerate de Curte ca fiind „necesare” pentru a permite instanței de trimitere să „pronunțe o hotărâre” în cauza cu care este sesizată [16].

40. În al cincilea rând, procurorul regional susține în esență că, contrar articolului 94 litera (a) din Regulamentul de procedură al Curții, instanța de trimitere nu a furnizat nicio explicație cu privire la motivele alegerii diferitelor dispoziții ale dreptului Uniunii menționate în întrebările adresate.

41. În ceea ce privește articolul 2 și articolul 6 alineatele (1) și (3) TUE, trebuie să se arate că instanța de trimitere nu prezintă motivele pentru care solicită Curții să interpreteze aceste dispoziții specifice. Cu toate acestea, considerăm că din motivarea ordonanței de trimitere reiese că întrebările preliminare privesc în esență interpretarea cerințelor privind o protecție jurisdicțională efectivă în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege, în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE. În ceea ce privește articolul 2 TUE, articolul 19 TUE concretizează valoarea statului de drept afirmată în cuprinsul acestuia [17]. În aceste condiții, pentru a răspunde întrebărilor preliminare analiza trebuie să fie efectuată în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE interpretat în lumina articolului 2 TUE și ținând seama în mod corespunzător de articolul 47 din cartă [18].

[13] Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale) (C-430/21, EU:C:2022:99, denumită în continuare „Hotărârea RS”, punctele 36 și 37).

[14] Articolul 55 alineatul 4 din Legea privind instanțele de drept comun.

[15] A se vedea Hotărârea Miasto Łowicz, punctul 43 și jurisprudența citată.

[16] *Ibidem* (punctul 45 și jurisprudența citată).

[17] A se vedea Hotărârea RS, punctul 39 și jurisprudența citată.

[18] A se vedea Hotărârea din 29 martie 2022, Getin Noble Bank (C-132/20, EU:C:2022:235, punctele 77-79).

B. Cu privire la fond

1. Observații introductive

42. Înainte de a trece la întrebările preliminare, este necesar, cu titlu introductiv, să se răspundă mai multor obiecții ridicate de societatea C și de procurorul regional.

43. În primul rând, societatea C și procurorul regional contestă prezentarea dreptului național din ordonanța de trimitere, apreciind că aceasta este parțială și părtinitoare. Procurorul regional susține de asemenea că dreptul național nu conține noțiunea de „încălcare flagrantă” a dispozițiilor referitoare la repartizarea cauzelor și la modificarea completului de judecată, utilizată de instanța de trimitere care prezintă această noțiune în contrast cu cea de „simplă abatere” (accidentală, inconștientă, involuntară sau săvârșită din eroare).

44. În opinia noastră, este suficient să se amintească o jurisprudență constantă potrivit căreia „numai instanța de trimitere este competentă să constate și să aprecieze situația de fapt din litigiul cu care este sesizată, precum și să interpreteze și să aplice dreptul național [19]”.

45. Prin urmare, Curtea ar trebui să se întemeieze pe aprecierea instanței de trimitere potrivit căreia repartizarea cauzei unui alt judecător raportor în primă instanță ar putea, în principiu, să conducă la anularea hotărârii pronunțate în primă instanță ca urmare a unei „încălcări flagrante” și/sau a unei neregularități a acestei proceduri, în timp ce articolul 55 alineatul 4 din Legea privind instanțele de drept comun constituie un obstacol în calea acestei eventuale anulări.

46. În al doilea rând, societatea C și procurorul regional susțin în esență că dispozițiile referitoare la repartizarea cauzelor și la modificarea completului de judecată sunt norme de natură exclusiv administrativă și tehnică, al căror obiectiv esențial este de a asigura o repartizare echitabilă a volumului de muncă și care, prin natura lor, nu ar putea constitui un canal de influență exterioară, și anume din partea puterii executive sau legislative. Prin urmare, asemenea norme administrative și tehnice nu ar trebui să intre în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii.

47. În acest sens, Curtea a statuat deja că „trebuie ca judecătorii să se afle la adăpost de intervenții sau de presiuni exterioare care le pot pune în pericol independența. Normele aplicabile statutului judecătorilor și exercitării funcției lor de judecător trebuie în special să permită excluderea […] și a formelor de influență indirectă susceptibile să orienteze deciziile judecătorilor în discuție și să înlăture astfel o lipsă a aparenței de independență sau de imparțialitate a acestora care să poată aduce atingere încrederii pe care justiția trebuie să o inspire justițiabililor [20]”.

48. Îndoielile exprimate de instanța de trimitere când afirmă că există un risc serios ca încălcări ale normelor naționale privind (re)repartizarea cauzelor către complete de judecată să aibă ca obiectiv printre altele, cu coordonarea judecătorilor în cauză, să permită unui judecător să înlocuiască un alt judecător într-o cauză specifică sau în anumite tipuri de cauze sunt suficiente pentru a considera aceste chestiuni nu ca chestiuni exclusiv de natură administrativă și tehnică,

[19] Hotărârea din 8 iunie 2016, Hünnebeck (C-479/14, EU:C:2016:412, punctul 36). A se vedea de asemenea Hotărârea din 6 decembrie 2018, Preindl (C-675/17, EU:C:2018:990, punctul 24 și jurisprudența citată).

[20] Hotărârea din 18 mai 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și alții (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 și C-397/19, EU:C:2021:393, punctul 197 și jurisprudența citată).

ci ca chestiuni care trebuie apreciate în raport cu cerințele care decurg din dreptul Uniunii privind garantarea unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege.

49. În al treilea rând, societatea C și procurorul regional susțin în esență că aplicarea unei dispoziții de drept național care prevede nulitatea procedurii în cazul în care completul de judecată este compus cu încălcarea legii [21] poate fi limitată numai la neregularități referitoare la compunerea instanței în ansamblu, dar nu și la compunerea anumitor complete ale unei instanțe.

50. Pentru început, trebuie subliniat, așa cum a procedat Curtea în Hotărârea Simpson și HG [22], că, „[p]otrivit unei jurisprudențe constante a Curții Europene a Drepturilor Omului [(denumită în continuare «Curtea EDO»)], obiectivul introducerii expresiei «instituită de lege» la articolul 6 paragraful 1 prima teză din CEDO[[23]] este acela de a se [asigura] că […] [este respectat] în special principiul statului de drept și privește nu doar temeiul juridic al existenței instanței judecătorești înseși, *ci și compunerea completului în fiecare cauză*, dar și orice altă dispoziție de drept intern a cărei nerespectare face nelegală participarea unuia sau a mai mulți judecători la examinarea cauzei, ceea ce include în special dispoziții privind independența și imparțialitatea membrilor instanței avute în vedere”. Prin urmare, norme precum cele în discuție în litigiul principal referitoare la (re)repartizarea unei cauze către judecătorul raportor sunt în mod vădit relevante pentru a se verifica dacă a fost respectată garanția unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege.

51. În consecință, așa cum a susținut guvernul polonez în ședință, cerința garantării unei instanțe independente și imparțiale care decurge din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE ar trebui să fie respectată de dispozițiile naționale referitoare la repartizarea cauzelor către judecători și la modificarea completelor de judecată *a fortiori* atunci când cuprind dispoziții naționale care împiedică o instanță de al doilea grad de jurisdicție să își exercite controlul cu privire la pretinse neregularități în (re)repartizarea cauzelor în primă instanță.

2. Examinarea celor două întrebări împreună

52. Prin intermediul celor două întrebări preliminare, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență Curții să aprecieze efectul cumulativ al aplicării nelegale a normelor referitoare la (re)repartizarea unei cauze către judecătorul raportor și lipsa unei căi de atac în această privință, precum și conformitatea acestui efect cumulativ cu dreptul Uniunii, în special cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE interpretat în lumina articolului 2 TUE și cu luarea în considerare a articolului 47 din cartă.

53. Vom răspunde la întrebările adresate prin (a) evaluarea aspectului dacă cerința garantării unei instanțe independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege, se aplică normelor privind (re)repartizarea cauzelor către judecători, (b) abordarea chestiunii dacă cerința prevăzută de dreptul Uniunii conform căreia o instanță judecătorească independentă și imparțială, constituită în prealabil prin lege, trebuie să „asigur[e] o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii” se aplică în prezenta cauză, (c) discutarea criteriului care trebuie aplicat când se examinează dacă (re)repartizarea nelegală a cauzelor către judecători este

[21] Precum articolul 379 alineatul 4 din Codul de procedură civilă.

[22] Hotărârea din 26 martie 2020, Reexaminare Simpson/Consiliul și HG/Comisia (C-542/18 RX-II și C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, denumită în continuare „Hotărârea Simpson și HG”, punctul 73 și jurisprudența citată) (sublinierea noastră).

[23] Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma pe 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”).

de natură să pună în pericol cerințele privind protecția jurisdicțională efectivă în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege, precum și dacă ar trebui să aibă ca efect anularea procedurii în primă instanță și, în sfârșit, prin (d) abordarea impactului Hotărârii Curții în cauza Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor) [24] asupra prezentei cauze.

a) Cerința garantării unei instanțe independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege, se aplică normelor privind (re)repartizarea cauzelor către judecători

54. Ca punct de plecare este important să se amintească orientările și jurisprudența internațională existente cu privire la garanția unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege, în măsura în care acestea se referă la sistemele de (re)repartizare a cauzelor către judecători. În această privință, normele naționale privind desemnarea și modificarea completelor de judecată au fost deja examinate, în special de Comisia de la Veneția [25] și de Curtea EDO.

55. În raportul din 16 martie 2010 [26], Comisia de la Veneția stabilește anumite standarde pe care statele ar trebui să le îndeplinească. Aceasta recomandă printre altele ca (re)repartizarea cazurilor către judecători să se efectueze pe baza unor criterii obiective și transparente, stabilite prin lege. Comisia de la Veneția subliniază de asemenea că noțiunea de instanță constituită prin lege implică norme naționale care garantează independența și imparțialitatea nu numai a instanței în ansamblu, ci și a fiecărui judecător [27]. În opinia noastră, această cerință se extinde în mod necesar nu numai la asemenea norme ca atare, ci și la aplicarea lor, care trebuie de asemenea să se facă în mod obiectiv și transparent, și anume nearbitrar.

56. În plus, reiese din jurisprudența Curții EDO că îndoielile unei părți la procedură cu privire la independența și la imparțialitatea unui judecător sunt legitime atunci când dreptul intern *nu prevede garanții procedurale suficiente pentru a împiedica influențarea judecătorilor* [28].

57. Un astfel de cadru juridic lipsea în cauza Miracle Europe Kft împotriva Ungariei, în care judecătorul care a repartizat cauzele altor judecători avea o largă putere discreționară. În această hotărâre [29], Curtea EDO a stabilit că, în urma redistribuirii discreționare a cauzei, instanța de judecată nu era una constituită prin lege și, prin urmare, a constatat încălcarea dreptului la un

[24] Hotărârea din 5 iunie 2023 [C-204/21, EU:C:2023:442, denumită în continuare „Hotărârea Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor)"].

[25] Comisia de la Veneția, denumită oficial „Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept", este un organism consultativ al Consiliului Europei.

[26] Raportul privind independența sistemului judiciar – Partea I: Independența judecătorilor, adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 82-a sesiuni plenare, Veneția, 12-13 martie 2010, punctul 81 și punctul 82 subpunctul 16.

[27] *Ibidem*, punctele 77 și 79.

[28] A se vedea Sillen, J., „The concept of 'internal judicial independence' in the case law of the European Court of Human Rights", *European Constitutional Law Review*, nr. 15, 2019, p. 121, cu numeroase trimiteri la jurisprudența relevantă a Curții EDO.

[29] Curtea EDO, 12 ianuarie 2016, CE:ECHR:2016:0112JUD005777413 (denumită în continuare „Hotărârea Miracle Europe"), punctul 58.

proces echitabil prevăzut la articolul 6 paragraful 1 din CEDO. Aceste constatări ale Curții EDO evidențiază importanța (re)repartizării cauzelor către judecători în strictă conformitate cu legea și într-un mod obiectiv și transparent [30].

58. Ne putem inspira de asemenea din jurisprudența existentă a Curții de Justiție.

59. În Hotărârea Comisia/Polonia (Regimul disciplinar al judecătorilor) [31] Curtea s-a pronunțat în special cu privire la dispoziții naționale care confereau președintelui Camerei disciplinare a Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) *puterea discreționară de a desemna* instanța disciplinară competentă teritorial să judece o cauză disciplinară intentată împotriva unui judecător de la instanțele de drept comun *fără ca criteriile care trebuie să guverneze o asemenea desemnare să fi fost precizate în reglementarea aplicabilă*.

60. Curtea a statuat că, „în absența unor asemenea criterii, o atare competență ar putea fi utilizată printre altele pentru a direcționa anumite cauze către anumiți judecători, evitând repartizarea acestora altor judecători, sau pentru a exercita presiuni asupra judecătorilor astfel desemnați” [32].

61. Considerăm că aceste constatări, apreciate în lumina principiului statului de drept, devin relevante nu numai în cazul în care legea nu prevede niciun criteriu pentru (re)repartizarea cauzelor către judecători, ci și atunci când, în lipsa unui control jurisdicțional, în pofida existenței unor asemenea criterii în lege, ele nu sunt aplicate deloc sau nu sunt aplicate în mod obiectiv și transparent, având în vedere că în astfel de situații s-ar putea produce efecte negative similare.

62. Reiese din considerațiile care precedă că cerința garanției unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege, în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, interpretat în lumina principiului statului de drept, astfel cum este consacrat la articolul 2 TUE, impune ca, în cazul în care un stat membru a stabilit norme privind (re)repartizarea cauzelor către judecători, aceste norme să fie eficiente și aplicate în mod obiectiv și transparent.

b) Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, care impune în mod explicit asigurarea unei „protecți[i] jurisdicțional[e] efectiv[e] în domeniile reglementate de dreptul Uniunii”, se aplică în prezenta cauză

63. Potrivit jurisprudenței Curții, „statelor membre le revine obligația de a prevedea un sistem de căi de atac și de proceduri care să asigure un control jurisdicțional efectiv în domeniile [reglementate de dreptul Uniunii]” [33]. Acest lucru reflectă formularea explicită a articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.

[30] După cum explică doctrina, „odată ce o cauză a fost repartizată unui judecător […], aceasta nu poate, în principiu, să fie reatribuită altui judecător sau altei instanțe […] fără consimțământul acestuia (acesteia) din urmă, cu excepția cazului în care reatribuirea este justificată de buna administrare a justiției”, și anume „de exemplu, atunci când judecătorul sau camera care examinează cauze ce necesită o soluționare mai rapidă decât de obicei (de exemplu, în materie de familie sau în proceduri penale) se confruntă cu împrejurări neprevăzute susceptibile să prelungească în mod considerabil durata procedurii, în detrimentul intereselor justițiabililor”. (Adam, S., „Good administration of justice from an EU law perspective: striking balance between disciplinary liability and judicial independence” în Adam, S., Derveaux, I., Grasso, I., și Vaz Ventura, F. (ed.), *The Rule of law and good administration of justice in the digital era*, Bruylant, 2024, p. 158).

[31] Hotărârea din 15 iulie 2021, Comisia/Polonia (Regimul disciplinar al judecătorilor) [C-791/19, EU:C:2021:596, denumită în continuare „Hotărârea Comisia/Polonia (Regimul disciplinar al judecătorilor)”, punctul 172].

[32] *Ibidem*, punctul 173.

[33] Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 34).

64. Când instituie un asemenea sistem, statele membre sunt obligate să asigure efectul deplin al principiului protecției jurisdicționale efective, care este un principiu general al dreptului Uniunii. În acest context, Curtea a statuat că „articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE concretizează valoarea statului de drept prevăzută la articolul 2 TUE și stabilește în această privință obligația statelor membre de a prevedea un sistem de căi de atac și de proceduri care să asigure justițiabililor respectarea dreptului lor la protecție jurisdicțională efectivă în toate domeniile reglementate de dreptul Uniunii, principiul protecției jurisdicționale efective la care face trimitere articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE constituind un principiu general al dreptului Uniunii consacrat în prezent la articolul 47 din cartă” [34].

65. Din analiza noastră de mai sus (punctele 54-62 din prezentele concluzii), din însăși formularea Tratatului privind Uniunea Europeană și din jurisprudența Curții (punctele 63 și 64 din prezentele concluzii) reiese că, într-o situație în care independența și imparțialitatea unei instanțe, impuse la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, sunt puse în discuție din cauza (re)repartizării nelegale a unei cauze către un judecător, existența unui drept la o cale de atac efectivă și competența unei instanțe de a pune în aplicare un astfel de drept pentru a exercita controlul în ceea ce privește o asemenea neregularitate sunt esențiale pentru a asigura aplicarea efectivă a cerinței garantării unei instanțe independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege.

66. Rezultă că, în speță, o reglementare națională [35] prevede excluderea tuturor normelor de (re)repartizare a cauzelor de la orice control jurisdicțional în cadrul unei căi de atac. Prin urmare, trebuie să se examineze dacă articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE – interpretat în lumina articolului 2 TUE în măsura în care consacră principiul statului de drept și ținând seama în mod corespunzător de articolul 47 din cartă, care reflectă dreptul la o cale de atac efectivă ca principiu general al dreptului Uniunii – se opune aplicării unei astfel de dispoziții naționale în ceea ce privește (re)repartizarea nelegală a cauzelor, pentru motivul că este incompatibilă cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.

67. Printr-o asemenea interdicție, legiuitorul național pare să fi decis, în mod absolut, că nicio neregularitate referitoare la (re)repartizarea cauzelor în primă instanță nu poate face obiectul unui control în apel, în condițiile în care, după cum susține instanța de trimitere în ordonanța de trimitere, nu se poate exclude în mod necesar ca neregularitățile respective să implice riscul unei atingeri substanțiale aduse independenței sau imparțialității compunerii completului de judecată. Ținând seama de rolul conferit instanțelor naționale în ordinea juridică a Uniunii și în special în garantarea statului de drept, aceste instanțe la orice nivel trebuie, în orice moment, să fie percepute ca fiind independente și imparțiale. Aceasta înseamnă în mod necesar că, în cazul în care o instanță națională de al doilea grad de jurisdicție este sesizată pe baza existenței unor motive suficiente pentru a considera că o asemenea percepție cu privire la instanța de prim grad de jurisdicție este pusă la îndoială (ceea ce pare să fie cazul, la prima vedere, în litigiul principal), partea care solicită un astfel de control trebuie să dispună de o cale de atac efectivă.

68. Așadar, în opinia noastră, o interdicție absolută a căilor de atac într-o asemenea situație ar fi contrară articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, potrivit căruia statele membre trebuie să stabilească, prin intermediul instanțelor lor naționale, „căile de atac necesare pentru a asigura o

[34] Hotărârea în cauza Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor), punctele 269 și 286.

[35] Articolul 55 alineatul 4 din Legea privind instanțele de drept comun.

protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii". Astfel, simplul fapt că o instanță națională *poate* fi sesizată în vederea interpretării și aplicării dreptului Uniunii este suficient pentru a declanșa aplicarea acestei dispoziții [36].

69. În speță, instanța de trimitere a stabilit că există nu numai o „încălcare flagrantă" a normelor privind (re)repartizarea cauzelor către judecători, ci și că acest fapt este agravat de interzicerea unei căi de atac. Efectul cumulativ al acestor două elemente este de natură să suscite îndoieli rezonabile în percepția justițiabililor cu privire la impermeabilitatea instanței de prim grad de jurisdicție față de influențele interne sau externe și la neutralitatea acesteia în raport cu interesele cu care este sesizată. După cum a observat instanța de trimitere, asemenea îndoieli pot conduce la o absență a aparenței de independență sau de imparțialitate a instanței respective, ceea ce este de natură să submineze încrederea pe care justiția trebuie să o inspire justițiabililor menționați într-o societate democratică și într-un stat de drept [37].

70. În plus, o asemenea excludere absolută a tuturor normelor de (re)repartizare a cauzelor de la orice control în cadrul unui apel ar nega esența principiului potrivit căruia justiția trebuie nu numai să fie înfăptuită, ci și percepută ca fiind înfăptuită.

c) Criteriul privind neregularitățile în (re)repartizarea cauzelor către judecători care sunt de natură să compromită cerințele unei protecții jurisdicționale efective în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege

71. Din jurisprudența Curții se poate deduce că nu orice neregularitate conduce în mod necesar la declararea nulității procedurii din fața instanței de prim grad de jurisdicție de către instanța de al doilea grad de jurisdicție, fiind posibil ca neregularitățile fără consecințe substanțiale asupra disponibilității unei căi de atac efective să nu fie lovite de sancțiunea nulității [38].

72. Astfel, nu orice neregularitate săvârșită în contextul repartizării unei cauze către un complet de judecată sau al rerepartizării acesteia către alt complet conduce *ipso facto* la o încălcare a articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și trebuie, prin urmare, să facă obiectul controlului jurisdicțional în apel.

73. De exemplu, după cum a subliniat Comisia în ședință, întocmirea incorectă a listei judecătorilor de serviciu sau introducerea incorectă a numelor în aceasta (de exemplu, nu în ordine alfabetică, ci pe baza datelor de naștere) pare, la prima vedere, de natură secundară. Astfel, asemenea neregularități nu sunt, în principiu, susceptibile să aducă atingere funcționării sistemului judiciar național și garanțiilor de independență și de imparțialitate, în sensul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE. Scopul articolului menționat acoperă numai aspectele de o anumită gravitate și/sau de natură sistemică, pentru care este puțin probabil ca sistemul juridic național să ofere o cale de atac adecvată [39].

[36] A se vedea Prechal, S., „Article 19 TEU and national courts: A new role for the principle of effective judicial protection?", în Bonelli, M., Eliantonio, M. și Gentile, G. (ed.), *Article 47 of the EU Charter and Effective Judicial Protection, Volume 1: The Court of Justice's Perspective*, Oxford, 2022, p. 23.

[37] A se vedea prin analogie Hotărârea Comisia/Polonia (Regimul disciplinar al judecătorilor), punctul 112.

[38] A se vedea prin analogie Hotărârea Simpson și HG, punctele 75-80.

[39] A se vedea Concluziile avocatului general Bobek prezentate în cauzele conexate Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim și alții (C-748/19-C-754/19, EU:C:2021:403, punctul 143 și următoarele). A se vedea de asemenea Concluziile avocatului general Tanchev prezentate în cauza Comisia/Polonia (Independența instanțelor de drept comun) (C-192/18, EU:C:2019:529, punctul 115) și în cauzele conexate Miasto Łowicz și Prokuratur Generalny (C-558/18 și C-563/18, EU:C:2019:775, punctul 125); a se vedea de asemenea Concluziile avocatului general Rantos pe care le citățm la nota de subsol 12 din prezentele concluzii.

74. În această privință, se poate sublinia că jurisprudența Curții EDO abordează problema gravității neregularităților susceptibile să constituie o încălcare a dreptului la o „instanță instituită de lege” prin intermediul „criteriului-prag”[40]. În Hotărârea Miracle Europe, Curtea EDO face referire la o „încălcare flagrantă” a dreptului național aplicabil. După cum s-a arătat mai sus, principiul protecției jurisdicționale efective a drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii, prevăzut astfel la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și, prin urmare, cerința garantării independenței și imparțialității instanțelor judecătorești este un principiu general al dreptului Uniunii care decurge din tradițiile constituționale comune ale statelor membre și care este reafirmat în prezent la articolul 47 din cartă[41]. Trebuie amintit că articolul 52 alineatul (3) din cartă este destinat să asigure coerența necesară între drepturile prevăzute de cartă și drepturile corespunzătoare garantate de CEDO, fără a aduce atingere autonomiei dreptului Uniunii și a Curții de Justiție a Uniunii Europene. Prin urmare, trebuie să se țină seama de drepturile corespunzătoare prevăzute de CEDO în vederea interpretării cartei, ca prag minim de protecție[42]. O asemenea coerență interpretativă prezintă o importanță primordială pentru înțelegerea a ceea ce constituie o încălcare a cerințelor unei protecții jurisdicționale efective în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege.

75. Prin urmare, în opinia noastră, criteriul ar trebui să fie strict și numai acuzațiile de „încălcare flagrantă” a dispozițiilor naționale aplicabile privind (re)repartizarea cauzelor către judecători ar trebui să declanșeze dreptul la control jurisdicțional în cadrul unei proceduri de apel, în conformitate cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE interpretat în lumina articolului 2 TUE și a articolului 47 din cartă, în măsura în care numai astfel de încălcări pot pune în discuție independența și imparțialitatea unei instanțe a unui stat membru.

76. Este de competența instanței de trimitere să se pronunțe cu privire la asemenea susțineri, ținând seama de următoarele considerații. În opinia noastră, din Hotărârea Simpson și HG se poate deduce că, atunci când neregularitatea este de natură și de gravitate substanțială, aceasta creează impresia că alte instituții au abuzat de puterea lor discreționară prin compromiterea integrității rezultatului pe care îl determină procesul respectiv, atrăgând astfel o îndoială legitimă în percepția părților și a justițiabililor cu privire la independența unui judecător raportor sau a unei instanțe.

77. Prin urmare, revine instanței de trimitere sarcina de a stabili natura și gravitatea neregularității, dacă (re)repartizarea cauzei către alt judecător în primă instanță a respectat dreptul național aplicabil și cerința asigurării unei protecții jurisdicționale efective în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege, în conformitate cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE interpretat în lumina articolului 2 TUE și ținând seama în mod corespunzător de articolul 47 din cartă. Instanța de trimitere trebuie să aprecieze faptele în raport cu toate împrejurările pertinente. Aceasta ar trebui nu numai să verifice conformitatea modificării completului de judecată cu *dreptul național*, ci și să examineze între altele *împrejurările* în care a avut loc modificarea, precum și dacă modificarea respectivă s-a întemeiat pe considerații arbitrare.

[40] A se vedea Hotărârea Curții EDO din 1 decembrie 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson împotriva Islandei, CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, punctele 235-290.

[41] Hotărârea în cauza Comisia/Polonia (Regimul disciplinar al judecătorilor), punctul 52.

[42] Hotărârea din 6 octombrie 2020, La Quadrature du Net și alții (C-511/18, C-512/18 și C-520/18, EU:C:2020:791, punctul 124 și jurisprudența citată).

78. Într-o asemenea analiză, instanța de trimitere ar trebui să țină seama de faptul că, după cum reiese din jurisprudența Curții, „[c]erința de independență a instanțelor, care decurge din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, cuprinde două aspecte. Primul aspect [este] de ordin extern […] [și] [a]l doilea aspect, *de ordin intern*, este legat de noțiunea de imparțialitate și vizează echidistanța față de părțile în litigiu și de interesele fiecăreia dintre ele din perspectiva obiectului acestuia. Acest din urmă aspect *impune respectarea obiectivității și lipsa oricărui interes în soluționarea litigiului în afară de stricta aplicare a normei de drept*” [43].

79. În opinia noastră, aceste două aspecte – de ordin extern și intern – sunt cuprinse în criteriul aplicat pentru a stabili dacă situația specifică în care cauza a fost (re)repartizată unui judecător în primă instanță este de asemenea natură și de asemenea gravitate încât creează un risc real ca (a) *alte persoane sau organe administrative din sistemul judiciar însuși* să poată exercita o putere discreționară nejustificată care să submineze *integritatea rezultatului (re)repartizării cauzelor către judecători* și (b) rezultatul unei astfel de (re)repartizări să poată pune sub semnul întrebării obiectivitatea și lipsa oricărui „interes în soluționarea litigiului” și, prin urmare, să suscite îndoieli rezonabile în percepția justițiabililor cu privire la independența și imparțialitatea judecătorului (judecătorilor) în discuție.

80. Reiese că revine instanței de trimitere sarcina de a stabili, ținând seama de toate împrejurările relevante, dacă aplicarea nelegală a normelor naționale referitoare la (re)repartizarea cauzelor către judecători în primă instanță este de natură să constituie o încălcare a cerinței garantării unei instanțe independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege, ceea ce impune declararea nulității procedurii din primă instanță, în scopul de a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii.

d) Impactul hotărârii pronunțate de Curte în cauza Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor)

81. La 5 iunie 2023, după depunerea cererii de decizie preliminară în prezenta cauză, Curtea a avut ocazia să statueze că articolul 55 alineatul 4 din Legea privind instanțele de drept comun (dispoziție în discuție și în litigiul principal) încalcă articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE coroborat cu articolul 47 din cartă.

82. În special, în Hotărârea Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor) [44], Curtea a statuat că această încălcare se datora faptului că articolul 55 alineatul 4 din Legea privind instanțele de drept comun stabilea interdicții, care se pot aplica în mod mai general, în pofida oricăror obiecții formulate de un justițiabil potrivit cărora dispozițiile naționale referitoare în special fie la repartizarea cauzelor, fie la desemnarea sau modificarea completelor de judecată, fie la aplicarea unor asemenea dispoziții ar fi contrare cerințelor dreptului Uniunii inerente dreptului la o instanță judecătorească independentă și imparțială, constituită în prealabil prin lege.

83. Astfel, ca urmare a acestei hotărâri, prin care articolul 55 alineatul 4 din Legea privind instanțele de drept comun a fost declarat incompatibil cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE coroborat cu articolul 47 din cartă, instanțele naționale poloneze trebuie să lase neaplicat [45] acest articol 55 alineatul 4 până la abrogarea sa de către legiuitorul polonez în

[43] Hotărârea în cauza RS, punctul 41; sublinierea noastră.

[44] Punctele 226 și 227.

[45] A se vedea de asemenea Hotărârea din 13 iulie 2023, YP și alții (Ridicarea imunității unui judecător și suspendarea sa din funcție) (C-615/20 și C-671/20, EU:C:2023:562), punctele 61-64 și jurisprudența citată. A se vedea în plus Hotărârea Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor), punctul 271.

conformitate cu articolul 260 alineatul (1) TFUE [46] și cu principiul cooperării loiale [articolul 4 alineatul (3) TUE]. După cum arată clar jurisprudența Curții, această cerință rezultă din principiul supremației dreptului Uniunii, care „impune instanței naționale […] să lase neaplicată, din oficiu, orice reglementare sau practică națională […] care este contrară unei dispoziții de drept al Uniunii care are efect direct” [47]. Potrivit unei jurisprudențe constante, articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE are un asemenea efect [48].

84. Reiese din considerațiile care precedă că instanțele poloneze au în prezent obligația [în urma Hotărârii Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor)] să lase neaplicat articolul 55 alineatul 4 din Legea privind instanțele de drept comun și, prin urmare, au dreptul, în prezenta cauză, să aplice articolul 379 alineatul 4 din Codul de procedură civilă și/sau orice altă dispoziție națională aplicabilă pentru a verifica dacă o cauză în primă instanță a fost (re)repartizată în mod legal unui judecător, și anume în conformitate cu dispozițiile naționale aplicabile, precum și cu cerințele unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege, asigurând în acest mod o protecție jurisdicțională efectivă, astfel cum este consacrată la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, interpretat în lumina articolului 2 TUE și ținând seama în mod corespunzător de articolul 47 din cartă.

V. Concluzie

85. Propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Sąd Apelacyjny w Warszawie (Curtea de Apel din Varșovia, Polonia) după cum urmează:

Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, interpretat în lumina articolului 2 TUE și ținând seama în mod corespunzător de articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene,

trebuie interpretat în sensul că se opune unei dispoziții naționale care conține o interdicție absolută a unei căi de atac în cazul unei încălcări a normelor naționale privind (re)repartizarea cauzelor către judecători, atunci când o asemenea încălcare creează un risc real ca (a) alte persoane sau organe administrative din sistemul judiciar însuși să poată exercita o putere discreționară nejustificată care să submineze integritatea rezultatului (re)repartizării cauzelor către judecători și (b) rezultatul unei astfel de (re)repartizări să poată pune sub semnul întrebării obiectivitatea și lipsa oricărui interes în soluționarea litigiului, în afara strictei aplicări a normei de drept, și, prin urmare, să suscite îndoieli rezonabile în percepția justițiabililor cu privire la independența și imparțialitatea judecătorului (judecătorilor) în discuție.

Revine instanței de trimitere sarcina de a lăsa neaplicată o asemenea dispoziție de drept național și de a aplica articolul 379 alineatul 4 din Codul de procedură civilă și/sau orice altă dispoziție națională aplicabilă pentru a examina, ținând seama de toate împrejurările relevante, dacă aplicarea nelegală a normelor naționale referitoare la (re)repartizarea cauzelor către judecători este de o asemenea natură și gravitate încât constituie o încălcare a cerinței garantării unei instanțe independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege, și justifică declararea nulității procedurii în primă instanță, în scopul de a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii.

[46] În ședință a reieșit că la data de 7 martie 2024 această dispoziție nu era încă abrogată.

[47] Hotărârea Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor), punctul 228 și jurisprudența citată.

[48] *Ibidem* (punctul 78 și jurisprudența citată).